

STIMULERING BOSUITBREIDING MET CO₂-BOSCERTIFICATEN

Jan Luijt

Binnenkort verwacht het Nationaal Groenfonds in opdracht van en in samenwerking met de Ministeries van LNV en VROM een systeem voor boscertificaten te introduceren. Daarmee wil het Fonds bosuitbreiding op landbouwgronden stimuleren teneinde meer broeikasgassen (kooldioxide) uit de lucht weg te nemen. Het huidige bos- en natuurbeleid van de overheid (Programma Beheer) richt zich ook al op de aanleg van nieuw bos. Echter, in de praktijk loopt het nog niet zo hard. Vandaar dat het Fonds met een extra financiële bijdrage grondeigenaren tot bosaanleg wil stimuleren. Aan het LEI werd opdracht verleend na te gaan hoe hoog die extra bijdrage moet zijn opdat bosuitbreiding daadwerkelijk wordt gestimuleerd.

Bestaande bosuitbreidingregelingen

Bosaanleg was in de eerste helft van de jaren negentig onder de regeling Stimulering Bosuitbreiding op Landbouwgronden (SBL-regeling) best succesvol, met name in de Veenkoloniën. Na 1995 namen de aanvragen echter fors af. Niet alleen vanwege de tot 1.200 gulden per hectare gedaalde inkomenscompensatie, maar vooral door de grote vlucht die de grondprijs in het agrarisch segment van de grondmarkt nam. Tegelijkertijd kwam er steeds meer informatie beschikbaar over aantrekkelijke nieuwe subsidieregelingen: zoals de Tijdelijke Regeling Particulier Natuurbeheer (TRPN) en later de subsidieregeling voor functiewijziging in het Programma Beheer.

Met de komst van de TRPN en het Programma Beheer was het karakter van de regelingen voor bosuitbreiding compleet gewijzigd. De vergoeding van de SBL-regeling betrof immers een jaarlijkse compensatie voor gederfde inkomsten, terwijl de beide latere regelingen compensatie bieden voor de vermogensdaling van de van oorsprong agrarische grond. Deze compensatie vanuit het 'Programma Beheer' is gebaseerd op regionaal gedifferentieerde grondprijzen van 1998. Aangezien de compensatie geen gelijke tred hield met de explosieve prijsstijging van landbouwgrond in 1999 en 2000, is bosaanleg minder aantrekkelijk geworden. De agrarische bestemming bergt immers, in tegenstelling tot de bestemming 'bos' (Boswet), nog allerlei opties - mogelijke toekomstige bestemmingswijzigingen - in zich. De aanvragen voor de Tijdelijke Regeling Particulier Natuurbeheer en die voor functieverandering in het Programma Beheer waren dan ook zeer beperkt. Zo is in het eerste halfjaar van 2000 in het kader van het Programma Beheer slechts voor 133 ha subsidie voor functiewijziging aangevraagd.

Knelpunten bij omschakeling

Uit interviews met grondeigenaren is gebleken dat de gestegen grondprijs het belangrijkste knelpunt vormt. De subsidie voor functieverandering wordt te laag bevonden: 'achterhaald door de grondprijsontwikkeling'. Naast financiële bezwaren heeft men ook veel problemen met de ruimtelijke ordening. Ook is men van mening dat het Programma Beheer niet goed spoort met andere regelingen en verordeningen. En tenslotte vindt men dat de uitvoerende instanties nogal traag en bureaucratisch met de veelal complexe regelingen omgaan. Dergelijke bezwaren zijn erg belangrijk, omdat veel plannen tot bosaanleg voortkomen uit plannen voor multifunctioneel grondgebruik, waarvoor vaak allerlei aanvullende vergunningen nodig zijn. Bijna elk project is uniek. Hierdoor is er juist flexibiliteit en maatwerk nodig.

Ook bosgronden in prijs gestegen

Een voor de bosuitbreidingregeling gunstige ontwikkeling is de gestegen marktprijs van bosgrond. In de regeling noemt men dit de restwaarde van de grond. De prijs van bosgronden en houtwallen nam tussen 1998 en 1999 in Nederland met gemiddeld 6.000 gulden per hectare toe. Vooral in Gelderland was er sprake van een sterke stijging van de grondprijs. De prijs van bos in Drenthe vertoonde daarentegen een daling (tabel 1).

Tabel 1 Verhandelde oppervlakte bos en houtwallen (ha) in 1999 en 1998 en prijs per hectare (gld.) in Nederland totaal en in de belangrijkste provincies

Provincie	1999		1998	
	ha	prijs/ha	ha	prijs/ha
Nederland	1.172	24.200	1.330	17.800
w.o. Drenthe	47	13.800	49	16.100
Overijssel	46	17.100	164	15.000
Gelderland	204	31.670	219	18.500
Noord-Brabant	387	22.300	360	21.400
Limburg	398	19.100	504	15.300

Bron: Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Stimulering bosuitbreiding via CO₂-certificaten

Met een extra bijdrage van 10.000 gulden per ha kan voor de helft van het aantal landbouwgebieden het verschil tussen het compensatiebedrag van de huidige regeling (Programma Beheer) en de grondprijs van 1999 worden overbrugd. Een extra bijdrage van 12.500 gulden per hectare heft het verschil zelfs voor tweederde van alle landbouwgebieden op. Er is dan ook een gereede mogelijkheid dat met deze bijdrage uit de verkoop van CO₂ boscertificaten bosaanleg in een aantal gebieden de komende jaren weer zal aantrekken.